

**ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ BÖLÜMÜ, MÜZİK ANABİLİM
DALINDA UYGULANAN GİRİŞ ÖZEL YETENEK
SINAVINDAKİ “Müziksel İşitme” SINAVININ
SEÇİCİLİĞİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

*Reşat PEKER**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, U.Ü. Eğitim Fakültesi G.S.E. Müzik Eğitimi Anabilim Dalına öğrenci seçmek için yapılan “Giriş Özel Yetenek Sınavı”nın müziksel işitme bölümünün seçiciliğini belirtmektir. 1999-2000 öğretim yılında müzik eğitimi anabilim dalına kayıt yaptıran 65 öğrencinin dosyaları incelenerek araştırmanın verileri toplanmıştır. Toplanan veriler üzerinde ortalama, standart sapma ve çarpıklık değerleri ile korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Verilerin analizinden “Müziksel İşitme” bölümündeki alt testlerden “ezgi deşifre” ve “ritm”in seçiciliğinin anlamlı olduğu, ancak “2,3 ve 4 ses işitme” alt testleri ile “ezgi tekrarı” alt testinin seçici olmadıkları dolayısıyla bunların yeniden gözden geçirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

***Anahtar Kelimeler:** Seçme sınavı, sınavın seçiciliği.*

* Doç. Dr.; Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi

SUMMARY

The purpose of this study was to determine the predictive validity of the “Musical hearing” subtest of “Entrance Special Ability Test” which was used to select students for music education department of school of education at Uludağ University. The data were gathered from the files of 65 students who were accepted for music education during 1999-2000 school year. Means, standard deviations, skew ness and correlation coefficients were calculated on the data. Findings were that: 1) both “melody analysis” and “rhythm” subtests of “Musical Hearing Test” were significantly effective in terms of selecting the best students who would be successful in music education department. However, “hearing 2,3 and 4 notes” and “melody repeat” subtests were not significantly selective in terms of selecting the best students. Therefore these subtests should be reevaluated.

Keywords: Entrance exams, predictive validity.

GİRİŞ

Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Anabilim Dalı ÖSS’den 105 ve daha yukarı puan alıp, önkayıt yaptıran adaylar arasından “Giriş Özel Yetenek Sınavı” ile öğrenci kabul etmektedir. Adı geçen sınavdan yüksek puan alanlar arasından sıralamada ilk 65’e girenler 1999-2000 öğretim yılında Müzik Anabilim Dalına kayıt yaptırmışlardır. Yani yüksek puan alanlar tercih edilmiştir. Bu tercih, belli bir varsayıma dayandırılmaktadır. O da şudur: “Giriş Özel Yetenek Sınavı”nda yüksek puan alanlar Müzik Anabilim Dalına öğrenci olarak seçildiklerinde, başarılı birer öğrenci olacaklardır. Diğer bir ifade ile adayların “Giriş Özel Yetenek Sınavı”ndaki performansları, onların gelecekteki başarısını önceden (yani şimdiden) tahmin etme amacı için kullanılmıştır.

“Kişilerin gelecekteki başarılarını yordamak maksadıyla kullanılan testlerin bu maksada hizmet etmesi, yani yordama geçerliğine sahip olması istenir. Bir testin yordama geçerliği o testten elde edilen puanlarla, testin yordalamak için düzenlendiği değişkenin doğrudan ölçüsü olan ve daha sonra elde edilen ölçüt arasındaki korelasyondur.” (Tekin, 1998 s.48).

“Testten elde edilen puanlar ile sonradan elde edilen ölçütler arasındaki korelasyon katsayısına yordama geçerliği denilir. Bu katsayı -1.00 ile $+1.00$ arasında bir değerdir. Katsayının büyüklüğü yüksek yordama geçerliğinin işaretidir. Ancak, bazen uygulama koşullarından ve testin yapısından bazen de testi uygulayanlardan kaynaklanan hatalar test puanlarına karışır. Yani test puanlarına ölçme hataları karışır. Ayrıca, sonradan elde edilen ölçütte bulunan özellikler testte bulunmayabilir. Yani

hem test puanlarında hem de ölçüt olarak kullanılan özelliklerin belirlenmesinde hatalar olabilir. Bundan dolayı, yordama geçerliği katsayısı düşük çıkar, çok ender olarak 0.60'ı geçer" (Tekin 1998, s.49).

Her test bir amaç için kullanılır. Test hangi amaç için kullanılacaksa, o amaca iyi hizmet etmelidir. Testin kullanılış amacına hizmet etme özelliğine geçerlik (uygunluk) denir. Testin geçerli olabilmesi için ölçtüğü özelliği hem doğru bir şekilde, başka bir özellikle karıştırmadan ölçmesi hem de güvenilir (tutarlı) bir şekilde ölçmesi gerekir. Geçerliği ve güvenilirliği bilinmeyen bir testin neyi ölçtüğü de bilinemez. Böyle bir testi kullanmak bir anlam ifade etmez.

Öğrenci seçmek gibi önemli bir amaç için yapılan "Giriş Özel Yetenek Sınavı"nın ileriye dönük tahmin geçerliğini bilmemiz gerekir. Eğer sınavın bu tür geçerliğini bilmezsek, kullandığımız testin amacımıza yeterli düzeyde hizmet edip etmediğini ve ölçtüğümüz özelliklerin ilgili Anabilim Dalındaki eğitim-öğretim için gerekli olup olmadığını bilemeyiz.

Genelde bu tür özel yetenek sınavları, özelde de Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Bölümünde uygulanan "Giriş Özel Yetenek Sınavı" üzerinde çok az sayıda bilimsel değerlendirme çalışması yapılmıştır (Göğüş, 1995 ve 1996; Peker ve Yarcı, 1996; ve Yarcı ve Peker, 1996). Giriş Özel Yetenek Sınavının değişik boyutlarının araştırılıp, değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu çalışma bu yöndeki bir çabanın sonucudur.

Amaç:

Bu çalışmanın amacı, U.Ü. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Anabilim Dalına öğrenci seçmede kullanılan "Giriş Özel Yetenek Sınavı"nın Müzik İletim Bölümü'nün belirtilen amaca (ileride başarılı olacak öğrencileri seçme amacına) hizmet etme derecesini belirlemektir.

YÖNTEM

Verilerin Toplanması:

Bu araştırmanın verileri U.Ü. Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Anabilim Dalına 1999-2000 öğretim yılında kayıt yaptıran öğrencilerin Fakülte'deki "Giriş Özel Yetenek Sınavı" dosyaları ile I.yarıyılı ait dönem sonu ders not listeleri incelenerek toplanmıştır.

Müzik Anabilim Dalında uygulanan "Giriş Özel Yetenek Sınavı" üç bölümden oluşmaktadır. Bunlar "Müzik İletim Alanı", "Ses Alanı" ve "Çalgı Alanı" dır. Bu çalışmanın konusu olan "Müzik İletim Alanı" ses iletim (2. ses, 3. se ve 4.ses) ve Ritm (Ezgi tekrarı, Ezgi Deşifre ve Ritm) olmak üzere iki alandan oluşmaktadır.

Ses işitme ve Ritm alanlarının her birinde adaylar 3 kişilik bir sınav komisyonunun önünde tek tek sınava alınıp, sözlü ve uygulamalı bir sınav yapılmıştır. Her aday için üç jüri üyesinin ayrı ayrı vermiş oldukları puanlar sınav tutanağından tespit edilip, ortalaması alınarak, adayın isminin karşısına sınavın ilgili alt bölümü için yazılmıştır. Bu işlem toplam 65 kayıtlı öğrenci için tek tek yapılmıştır. Ayrıca her öğrenci için sınavdaki Müziksel İşitme Alanı için en uygun ölçüt olarak düşünülen “Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi” isimli dersteki başarıları, branş dersleri (piyano, bireysel çalgı, müzik teorisi, bireysel söyleme ve okul çalgıları) ağırlıklı not ortalamaları ile I. yarıyıl sonu not ortalamaları belirlenmiştir.

Verilerin Analizi:

Toplanan veriler üzerinde Pearson korelasyon tekniği uygulanmıştır (Arıcı, 1998).

BULGULAR

Bu bölümde önce “Giriş Özel Yetenek Sınavı”nın Müziksel İşitme Alanı ve onun alt bölümleri puanlarına ilişkin ortalama, ortanca, standart sapma, çarpıklık, minimum ve maksimum değerleri tablolar şeklinde sunulacaktır. Daha sonra “Müziksel İşitme Alanı” puanları ile “Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi” dersinden alınan puanlar, Branş, dersleri not ortalamaları ve I.yarıyıl sonu not ortalamaları arasındaki Pearson korelasyon katsayıları tablolar şeklinde sunulacaktır.

1. Müziksel İşitme Alanı İle İlgili Bulgular

Müziksel İşitme Alanı ve onun alt bölümlerine ait ortalama, ortanca, standart sapma, çarpıklık ile minimum ve maksimum değerleri aşağıda Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1’de görüldüğü gibi 2 ses işitme alt bölümünün ortalaması 15 üzerinden 13.06, ortancası 14.00 ile diğer alt bölümlere göre en yüksek puan alınan bölümdür. Standart sapması 2.29 ile diğer bölümlere göre en düşük değerdir. En düşük değer 5.30 ve en yüksek değer 15.00’dir. Yani 2 ses işitmede en düşük puan 15 üzerinden 5.30 dur. Bu değer diğer alt bölümlerden alınan minimum değerlerden daha yüksektir. 2 ses işitmeden alınan minimum değerlerden daha yüksektir. 2 ses işitmeden alınan puanların çarpıklık değeri -1.20 dir. Bunun anlamı “Müziksel İşitme Alanı”ndaki 2 ses işitme alt bölümü öğrencilere çok kolay gelmektedir. Çarpıklık değerinin negatif işaretli olması testin o alt bölümünün kolay olduğunu gösterir. Çarpıklık değerinin eksi işaretli ve büyük rakam olması testin o alt bölümünün öğrenciler için çok kolay bir test olduğunu gösterir. İdeal bir test

ne çok kolay, ne de çok zor olmalıdır. Çok kolay ya da çok zor testlerin seçiciliği (ayırt ediciliği) yoktur. Yani bir testten herkes yüksek puan alıyorsa ya da çok düşük puan alıyorsa o test iyi (başarılı gayretli) öğrencilerle başarısız öğrencileri ayırt etmiyor demektir. Bu duruma göre Müziksel İşitme Alanındaki 2 sesi işitme alt bölümünün “Giriş Özel Yetenek Sınavı”nda ayırt edici olmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 1. Müziksel İşitme Alanı ve Onun Alt Bölümleri Puanlarına İlişkin İstatistikler

			\bar{X}	Mdn	SS	Min.	Mak	Çarpıklık
İŞİTME	SES İŞİTME	2 ses	13.06	14.00	2.29	5.30	15.00	-1.20
		3 ses	9.06	11.00	3.46	2.30	15.00	-0.41
		4 ses	10.83	11.45	3.93	3.30	20.00	-0.13
MÜZİKSEL	RİTM ve EZGİ	Ezgi Tekrarı	4.38	3.60	2.69	0.00	10.30	0.82
		Ezgi Deşifre	9.29	8.60	5.35	0.00	20.00	0.18
		Ritm	10.42	11.00	3.96	1.30	15.00	-8.78

Tablo 1’e bakıldığında 3 ses, 4 ses ve Ritm alt bölümlerinden alınan puanların çarpıklık değerlerinin de negatif işaretli, yani bu alt bölümlerin çok seçici olmadığı görülmektedir. Müziksel İşitme Alanında seçiciliği en iyi (yüksek) olan alt test Ezgi Tekrarı, daha sonra en iyi olan Ezgi Deşifre’dir. Zaten seçiciliği yüksek olan bu bölümlerin puan ortalamaları ve ortancalarının diğer alt bölümlerden alınan puanların ortalama ve ortancalarından çok daha düşük olduğu görülmektedir.

Müziksel İşitme Alanından alınan toplam puanlara, Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersi puanlarına, Branş dersleri (piyano + bireysel çalgı + bireysel söyleme + müzik teorisi + okul çalgıları) puanlarına ve I. yarıyıl sonundaki not ortalamalarına ilişkin ortalama, ortanca ve standart sapma gibi istatistikler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi Müziksel İşitme Alanı toplam puanlarının ortalaması 57.59 ve ortancası 57.00’dir. Her ikisi de 100 üzerindedir. “Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi” dersinin ortalaması 1.92 (4 üzerinden) ve ortancası 2.00’dir. Branş dersleri ortalaması 2.40 (4 üzerinden) ve ortancası 2.50’dir. I. yarıyıl sonu not ortalamalarının ortalaması ve ortancası 2.20’dir.

Tablo 2. “Müziksel İşitme Alanı” Toplam Puanları, “Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi” Dersi Puanları, “Branş Dersleri” Ortalamaları İle I. Yarıyıl Sonu Genel Ortalamalarına İlişkin İstatistikler

	\bar{X}	Mdn	SS	Minimum	Maksimum
Müziksel İşitme Alanı Toplam Puanı	57.59	57.00	11.00	29.10	84.90
“Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi” dersi puanı	1.92	2.00	1.31	0.00	4.00
I. Yarıyıldaki Branş Dersleri Ortalaması	2.40	2.50	1.04	0.00	4.00
I. Yarıyıl Sonu Genel Başarı Puanı	2.20	2.20	0.98	0.00	3.95

2. Müziksel İşitme Alanı Puanlarının Bazı Ölçütlerle Olan Korelasyonlarına İlişkin Bulgular:

Müziksel İşitme Alanı puanları ile “Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi”, “Branş Dersleri ortalaması ve I.yarıyıl sonu not ortalamaları arasındaki korelasyon katsayıları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Müziksel İşitme Alanı puanları ile Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi, Branş Dersleri Ortalaması ve I. Yarıyıl Sonu Not Ortalamaları Arasındaki Pearson Korelasyon Katsayıları

			Müziksel İşitme Toplam Puan	Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi Puanı	Branş Dersleri Ortalaması	Yarıyıl Sonu Ortalaması
İŞİTME	SES İŞİTME	2 Ses İşitme	-0.33*	0.05	-0.05	0.03
		3 Ses İşitme	0.01	0.08	0.06	0.02
		4 Ses İşitme	-0.04	0.12	0.07	0.08
MAZİKSEL	RİTM ve EZGİ	Ezgi Tekrarı	0.19	0.06	0.07	0.00
		Ezgi Deşifre	-0.19	0.27*	0.21	0.24*
		Ritm	0.01	0.28*	0.36*	0.06
MÜZİKSEL İŞİTME ALANI TOPLAML PUANI				0.22	0.28*	0.09

* P < .05

Tablo 3'te görüldüğü gibi 2 ses işitme alt bölümünden alınan puanlar ile “Müziksel İşitme Alanı” toplam puanları arasındaki korelasyon katsayısı -0.33 'dür. Korelasyon katsayısının eksi işaretli olması, iki değişkenin birbiriyle ters orantılı (biri artarken, diğerinin azalması) bir ilişki içinde olduğunu belirtir. Korelasyon katsayısı -1.00 ya da $+1.00$ 'a yaklaştıkça ilişki mükemmelleşir. Bu duruma göre 2 ses işitme puanları ile Müziksel İşitme toplam puanları birbiriyle ters orantılıdır. Yani bu iki grup puandan biri artarken, diğeri azalan bir ilişki göstermektedir. İdeal olarak, bir testin alt bölümlerinden alınan puanlar ile o testin genelinden alınan toplam puanlar arasında pozitif ve 1 'e yaklaşan korelasyon katsayıları beklenir. Ancak, Tablo 3'te görüleceği gibi 4 tane eksi işaretli korelasyon katsayısı vardır. Bunların 3 tanesi Müziksel İşitme Alanı toplam puanı ile alt testlerden 2 ses işitme, 4 ses işitme ve ezgi deşifre arasındadır. Korelasyon katsayıları da sırasıyla -0.33 , -0.04 ve -0.19 'dur. Bu korelasyon katsayılarından -0.33 istatistiki olarak $\alpha = .05$ 'de anlamlıdır. Diğer iki korelasyon katsayısı istatistiki olarak anlamlı değildir.

Tablo 3'e bakıldığında Müziksel İşitme Alanındaki ezgi deşifre ve ritm alt alanlarının Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersi puanları arasında 0.27 ve 0.28 gibi hem pozitif, hem de $\alpha = .05$ 'de anlamlı derecede yüksek korelasyonlar olduğu görülmektedir. Bunun anlamı şudur: “Ezgi deşifre” ve “ritm” alt testlerindeki başarı, I.yarıyılıda okutulan Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersinde başarılı olacakları seçme amacına iyi hizmet etmektedir. Ezgi deşifre alt testi hem branş derslerindeki başarı ile, hem de I. yarıyıl sonu not ortalaması ile pozitif ve yüksek korelasyon göstermektedir. Yani ezgi deşifre alt testi branş derslerinde ve I. yarıyıl sonunda başarılı olacakları seçme amacına oldukça iyi hizmet etmektedir. Ritm alt testi ile hem Müzik Teorisi ve İşitme Eğitimi dersi hem de branş dersleri başarı ortalamaları arasında pozitif ve anlamlı ($r = .28$ ve $.36$) korelasyon göstermiştir. Bunun anlamlı ise Ritm alt testi hem branş ile ilgili bir derste hem de branş dersleri ortalaması bakımından başarılı olacakları seçme (ayıklama) amacına en iyi hizmet eden alt testtir.

Müziksel İşitme Alanından alınan toplam puanlar ile branş dersleri başarı ortalamaları arasında da pozitif ve $\alpha = .05$ de anlamlı korelasyon vardır.

YORUM ve ÖNERİLER

1999-2000 öğretim yılında Müzik Anabilim Dalına öğrenci seçmek için kullanılan “Giriş Özel Yetenek Sınavı”nın Müziksel İşitme bölümündeki alt testlerden sadece “ezgi deşifre” ile “ritim” in seçiciliğinin iyi oldu-

ğunu ancak, 2 ses, 3 ses ve 4 ses işitme ile ezgi tekrarı alt testlerinin seçici olmadıkları söylenebilir.

Özetle, Müzik Anabilim Dalında uygulanan “Giriş Özel Yetenek Sınavı”nın Müziksel İşitme Bölümündeki alt bölümlerden “Ezgi deşifre” ve “ritim”in dışındaki alt bölümler yeniden gözden geçirilmeye ve geliştirilmeye ihtiyacı vardır.

Bundan sonraki araştırmalar, “Giriş Özel Yetenek Sınavının” ses ve çalgı alanları üzerinde de yapılabilecek sınavın bu bölümlerin seçiciliği araştırılmalıdır. Ayrıca ölçüt değişkeni olarak ilk yılın sonundaki branş dersleri ortalaması alınarak da araştırma yapılmalıdır.

KAYNAKLAR

- Arıcı, Hüsnü (1998). *İstatistik: Yöntemler ve Uygulama* (Geliştirilmiş Yeni Baskı). Meteksan, Ankara.
- Göğüş, Gülay (1995). “Eğitim Fakülteleri Müzik Bölümlerine Giriş Yetenek Sınavlarının Değerlendirilmesi” Yayınlanmamış Sanatta Yeterlik Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Göğüş, Gülay (1996). Müzik Yeteneğinin Ölçülmesine Yönelik Yaklaşımlar. *I. Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu Kitabı*. s. 204-214, Bursa.
- Peker, Reşat ve Yarcı, Fikret (1998). Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesinin Özel Yetenek Sınavlarıyla Öğrenci Alan Bölümlerinde Bu Sınavların Seçiciliği Üzerine Bir Araştırma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt XII, Sayı 1, s. 203-210.
- Tekin, Halil (1998). *Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme*. Ankara.
- Yarcı, Fikret ve Peker Reşat (1997). Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Bölümü ve Güzel Sanatlar Liseleri İle Klasik ve Meslek Liselerinden Gelen Öğrencilerin Özel Yetenek Sınavlarındaki ve Birinci Yıl Sonundaki Başarılarının Karşılaştırılması *I. Ulusal Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Müzik Bölümleri Sempozyumu Kitabı*, s. 215-218, Bursa.